

Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2018

Úvod

Cílem Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany (MO) v zahraničních operacích v roce 2018 (dále jen „Informace“) je seznámit vládu a Parlament České republiky (ČR) s politickými, vojenskými a finančními aspekty působení v zahraničních operacích v roce 2018. Materiál obsahuje hodnocení politicko-bezpečnostní situace v jednotlivých zemích, operačních úkolů jednotek rezortu MO v místech působení a čerpání finančních prostředků v jednotlivých operacích za sledované období.

V závěru roku 2017 vznikla potřeba navýšit počet vojáků v některých zahraničních operacích, a to již v průběhu roku 2018. Nejvýraznější posílení se týkalo mise RESOLUTE SUPPORT v Afghánistánu a Výcvikové mise EU v Mali, dále operace INHERENT RESOLVE v Iráku a mise MINUSMA v Mali. V souladu s tím byl v polovině roku 2018 schválen nový mandát k působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích, který zmíněné navýšení již v roce 2018 zohledňuje.

Informace se předkládá v souladu s usneseními vlády ze dne 11. dubna 2018 č. 221, Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ze dne 1. června 2018 č. 260 a Senátu Parlamentu ČR ze dne 17. května 2018 č. 429.

Financování působení sil a prostředků rezortu MO ve všech zahraničních operacích v hodnoceném období bylo zabezpečeno z rozpočtové kapitoly MO v celkové výši **1 294 765 tis. Kč**.

Materiál dále informuje o využití peněžního daru do zahraničí ve výši do 4 mil. Kč na financování projektů rychlého dopadu (Quick Impact Projects, QIP) v rámci působení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2018.

Na základě usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 9. června 2015 č. 30 je přílohou materiálu „Informace o stavu zapojení České republiky do misí OSN v roce 2018 a o příležitostech a možnostech pro působení České republiky v těchto misích“.

A. Afghánistán

1. Politicko-bezpečnostní situace

Rok 2018 byl čtvrtým rokem existence afghánské vlády národní jednoty, která má primární odpovědnost za bezpečnost v zemi. Bezpečnostní situace v Afghánistánu i v hlavním městě Kábulu zůstávala dlouhodobě neuspokojivá, centrální vládě a ozbrojeným složkám se nedařilo rozšiřovat svou autoritu mimo větší města a do venkovských oblastí. Afghánistán přitom zůstával krizovým ohniskem globálního významu kvůli propojení islámského terorismu, nelegální migrace a produkce většiny opia/heroinu na globálním nelegálním trhu.

Protivládní ozbrojené skupiny představovaly bezpečnostní riziko pro místní obyvatelstvo, vládní složky i alianční síly. Největší hrozbu představovalo i nadále hnutí Tálibán. Aktivní byla i jemu blízká teroristická skupina tzv. Haqqáního síť a místní odnož hnutí Islámský stát (Da'esh) – „Islámský stát – provincie Chorásán“. Naopak schopnosti teroristické sítě al-Káida zůstávaly omezené. Intenzita bojové činnosti byla vyšší než v roce 2017.

Zlepšení bezpečnostní situace v zemi bylo cílem strategie USA vůči Afghánistánu představené v srpnu roku 2017, podle které se americká vojenská přítomnost v zemi měla odvíjet od reálné situace a nikoliv od předem stanovených a deklarovaných plánů. V návaznosti na tuto strategii došlo během roku 2018 k posílení nejen americké, ale mezinárodní vojenské přítomnosti v zemi. Důraz byl rovněž kladen na zajištění větší spolupráce Pákistánu v boji proti protivládním skupinám, avšak bez větších úspěchů.

Z dlouhodobého hlediska je hlavním předpokladem politické a bezpečnostní stability země proces národního usmíření, který však naráží na etnické, kmenové, politické i osobní rivality. Hledání smíru je spojeno s bojem o podíl na státní a ekonomické moci mezi nejrůznějšími zájmovými skupinami a měnicími se politickými spojeními. V roce 2018 tak došlo ke změnám na postech ministra obrany, ministra vnitra i národního bezpečnostního poradce. Navzdory jistému posunu v jednáních mezi USA a Tálibánem na konci roku 2018 se nepodařilo dostat Tálibán a afghánskou vládu ke společnému jednacímu stolu.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v misi RESOLUTE SUPPORT

Mandát pro působení sil a prostředků MO v misi RESOLUTE SUPPORT (RSM) v Afghánistánu na rok 2018 byl stanoven do 390 osob.

Úkolové uskupení AČR RESOLUTE SUPPORT (ÚU AČR RS) organizačně zastřešovalo všechny jednotky rezortu MO působící v RSM na území Afghánistánu. Do jeho organizační struktury patřily tyto součásti: Velitelství ÚU AČR RS, zastoupení na velitelstvích RSM, Letecký poradní tým, Jednotka podpory a vlivu a Strážní rota na základně Bagram.

Velitelství ÚU AČR RS bylo dislokováno na základně HKIA (Hamid Karzai International Airport) s vlastním zázemím zabezpečujícím plnění úkolů ve prospěch nasazených národních jednotek v rámci RSM.

Funkce velitelů ÚU AČR RS vykonávali: plk. Ing. Pavel Levý (od listopadu 2017 do června 2018), pplk. Ing. Václav Malát (od června do listopadu 2018), pplk. Ing. František Vilím (od prosince 2018).

Síly a prostředky rezortu MO v RSM působily v prostoru čtyř regionálních velitelství (TAAC - Train Advise Assist Command). Jednalo se o TAAC - Capital (hlavní město Kábul), TAAC - East (provincie Logar a Parwan), TAAC - West (provincie Herat) a TAAC-South (provincie Kandahar).

V souladu s novým mandátem pro působení v zahraničních operacích schváleným v polovině roku 2018 byla organizační struktura ÚU AČR RS rozšířena o Jednotku podpory a vlivu (JPaV) v počtu 92 vojáků.

a) Výcvik Afghánských národních obranných a bezpečnostních sil

Na HKIA působil Letecký poradní tým (LPT) v počtu do 25 osob, zahrnující i jednotku ochrany sil. Úkolem poradního týmu bylo podílet se na výcviku leteckého a pozemního personálu vrtulníků Mi-17 a Mi-35. Výcvik osádek a technického personálu Mi-35 skončil v polovině roku 2018 v souvislosti s ukončením životnosti uvedeného typu vrtulníku.

Funkce velitelů LPT zastávali: mjr. Ing. Antonín Fridranský (od července 2017 do února 2018), kpt. Mgr. Radek Kapusta (od února 2018 do července 2018), pplk. Ing. Radek Henkl (od července 2018).

Velení JPaV bylo dislokováno na základně Bagram, styčný důstojník pak působil na velitelství v Kandaharu. Hlavní složky jednotky tvořily Odřad Logar (provincie Logar) a Odřad Shindand (provincie Herat).

Úkolem jednotky bylo navázat na předchozí činnost spojenců a pokračovat ve výstavbě a výcviku partnerských jednotek Afghánských národních obranných a bezpečnostních sil (Afghan National Defence and Security Forces/ANDSF) s cílem jejich postupného osamostatnění a trvalého udržení operačních schopností.

b) Ochrana spojeneckých sil

V provincii Parwan působila Strážní rota v počtu do 173 osob s úkolem eliminovat nepřátelské aktivity vedené proti letecké základně Bagram ve svěřeném prostoru odpovědnosti.

Ve prospěch strážní roty operoval bezpilotní průzkumný prostředek SCAN EAGLE, který má v sestavě jednotky nezastupitelné místo spočívající především v zabezpečení průzkumu a včasného varování nezávisle na koaličních partnerech.

Funkce velitelů jednotky vykonávali: kpt. Ing. Roman Rostás (od října 2017 do dubna 2018), kpt. Bc. Viktor Patia (od dubna do října 2018), kpt. Ing. Miroslav Maixner (od října 2018).

c) Podpora nasazených sil

Velitelství úkolového uskupení v počtu do 32 osob bylo dislokováno na HKIA a plnohodnotně podporovalo české jednotky a jednotlivce operující v RSM, a to především v otázkách administrativní a logistické podpory a koordinace zdravotnického zabezpečení. Velitelství zabezpečovalo akviziční činnost v prostoru nasazení, organizaci a zajištění dopravy materiálu a osob, zajišťování oprav a revizí materiálu v místě nasazení a skladování materiálu, pracoviště Vojenské policie, finanční službu, právní servis a komplexní zajištění utajovaného i neutajovaného spojení s Českou republikou včetně zajištění spojení vojáků s jejich blízkými v ČR.

Do struktury ÚU AČR RS patřila také národní zpravodajská buňka, která poskytovala aktuální zpravodajskou podporu českým jednotkám v RSM, Zastupitelskému úřadu ČR v Kábulu a velitelství RSM.

d) Ochrana Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu

Ochranu osob a majetku Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu včetně rezidence vedoucího zastupitelského úřadu zabezpečovali příslušníci Vojenské policie.

Funkce velitelů jednotky vykonávali: mjr. Mgr. David Strokosz (od listopadu 2017 do dubna 2018), mjr. Mgr. Marek Witkowski (od dubna do července 2018), kpt. Ing. Jan Vláčil (od července 2018).

Ochrana Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu nespadá pod RSM.

e) Projekty rychlého dopadu

Stejně jako v předchozích letech plánoval rezort MO využití finančních prostředků ve výši do 4 mil. Kč na tzv. projekty rychlého dopadu (Quick Impact Projects, QIP). Projekty rychlého dopadu se vyznačují jak aspektem rekonstrukčním a stabilizačním, tak podpůrným pro nasazené síly.

V roce 2018 byly QIP implementovány pouze v rámci RSM v Afghánistánu, v ostatních operacích s účastí ČR se jejich využití nejevilo efektivním.

Hlavním cílem QIP je vytvoření okamžitého pozitivního efektu především směrem k civilní populaci často postižené konfliktem, ale částečně i ve prospěch vládních ozbrojených sil v místě působení českých jednotek. Projekty realizují vojenské jednotky buď samostatně, nebo s pomocí místního obyvatelstva, představitelů vládních institucí a místní samosprávy, nevládních a mezinárodních organizací.

Implementace projektů zaměřených na podporu infrastruktury a Afghánské národní armády byla zajišťována pracovníkem CIMIC strážní roty v Bagramu. Adresnou pomocí také civilnímu obyvatelstvu přispívají projekty jak k vytváření kladného obrazu vlastních sil u místní populace, tak k bezpečnosti vlastních jednotek.

V roce 2018 byly realizovány 2 projekty v celkové výši 3 050,- USD, což v přepočtu činí cca 65 000,- Kč. Jednalo se o nákup fotoaparátů pro logistickou podporu Afghánské národní armády a opravu studní v obci Tokchi Pain v blízkosti letecké základny Bagram.

Oproti předchozím létům došlo v roce 2018 k významné redukci čerpání finančních prostředků v rámci QIP. Důvodem bylo omezení kontaktů s místní populací s ohledem na špatnou bezpečnostní situaci. Od listopadu 2018 pak bylo zahájeno několik nových projektů, a to v provinciích Logar a Herát, které však účetně spadají do roku 2019.

B. Irácká republika

1. Politicko-bezpečnostní situace

Irák je demograficky i ekonomicky (vzhledem k nerostnému bohatství) významnou zemí blízkovýchodního regionu, která však trpí následky mnohaletého válečného konfliktu a neřešených vnitrosociálních (náboženských, etnických) problémů. Více než tři roky trvající válka proti Da'esh dále prohloubila lidskou a materiální devastaci a vedla k vnitřnímu vysídlení miliónů obyvatel.

Deklarované vítězství nad Da'esh bylo ve skutečnosti vítězstvím konvenčním, nicméně zbylí bojovníci a sympatizanti organizace i nadále zůstávají na území Iráku a pokračují v boji cestou teroristických útoků. I z toho důvodu v zemi i nadále aktivně působí mezinárodní jednotky tzv. Globální koalice proti Da'esh a nově i příslušníci alianční výcvikové mise.

Bezpečnostní situace se v roce 2018 nicméně výrazně stabilizovala a počet teroristických útoků byl relativně nízký. Důkazem toho byl i hladký průběh parlamentních voleb, které se uskutečnily 12. května 2018. Výzvy postkonfliktní stabilizace země tak leží primárně jinde než v bezpečnostní oblasti, jak naznačil následný zdlouhavý proces formování nové irácké vlády. Klíčové bude zajištění pořádku, obnovy válkou poničených území a infrastruktury a dostupnost základních služeb.

Na vnitropolitickém poli bylo klíčové uklidnění situace po kurdeckém referendu o nezávislost, které vyvolalo ostré střety mezi Bagdádem a Erbillem a hrozilo novým konfliktem. Předchozí předseda vlády Hajdar Abádí měl hlavní podíl na silovém, ale racionálním přístupu k řešení kurdeckých ambicí, které – podpořeny pouze vlažnou odezvou mezinárodního společenství – opět nedošly naplnění. Kurdové se nakonec zapojili do politického procesu v rámci voleb a následného vyjednávání. Jednota Iráku tak byla zachována.

Politický proces v Iráku významně ovlivňuje jeho nejvýznamnější soused, Írán, mj. skrze jím podporovaná irácká politická a bezpečnostní uskupení (milice). Zachování tohoto vlivu je pro Írán zásadní a vzhledem k jeho výraznému angažmá v syrském konfliktu. Irácká vláda složitě, zatím však relativně úspěšně balancuje své vztahy k Íránu a k USA jako svému dalšímu klíčovému spojenci. Ve vztazích s Tureckem zůstávají chronickým iritantem turecká vojenská přítomnost a bojové operace proti základním tureckokurdeckého hnutí PKK na iráckém území. Napětí však zmírňuje fakt, že Turecko je zároveň jedním z hlavních dárců a investorů do rekonstrukce země.

2. Působení příslušníků rezortu MO v operaci INHERENT RESOLVE

ČR pokračovala v roce 2018 v působení v rámci koaliční operace INHERENT RESOLVE (OIR) na území Irácké republiky.

Aktuální mandát, schválený oběma komorami Parlamentu České republiky umožňoval vyslat do OIR a do formující se výcvikové mise NATO (NATO MISSION IRAQ/NMI) do 110 osob.

V mentorování a poradenské činnosti osádek a technického personálu iráckých letounů L- 159 pokračoval LPT v počtu do 31 osob na letecké základně Balad (cca 80 km s. Bagdád).

Funkci velitelů LPT vykonávali: mjr. Ing. Jan Příbyl (od července 2017 do února 2018), mjr. Ing. Martin Jambor (od února do srpna 2018), kpt. Ing. Petr Dřevecký (od srpna 2018).

V únoru 2018 zahájila činnost na vojenské základně Al Taji (cca 30 km s. Bagdád) v Iráku Výcviková jednotka Chemického vojska (VJChV) v počtu do 12 osob. Cílem byla odborná příprava příslušníků irácké armády v oblasti ochrany proti zbraním hromadného ničení se zaměřením na průzkum, dekontaminaci, recyklaci nečistot a odběry vzorků.

Funkci velitelů VJChV vykonávali: mjr. Ing. Petr Breda (od ledna 2018 do srpna 2018), mjr. Ing. Jakub Paul (od srpna 2018).

V roce 2018 pokračovali ve svém nasazení na území Iráku příslušníci Vojenské policie. Úkolem Výcvikové jednotky Vojenské policie (VJVP) bylo poskytovat poradenství a výcvik příslušníkům iráckých ozbrojených sil na základně Camp Dublin v Bagdádu.

Funkci velitelů VJVP vykonávali: pplk. Ing. Petr Němec (od září 2017 do února 2018), mjr. Ing. Viktor Chalupa (od února 2018 do července 2018), kpt. Ing. Zdeněk Stěščík (od července 2018).

V souvislosti s nutností koordinovat narůstající český vojenský kontingent, jeho působení na několika vojenských základnách, začleňování části personálu do vznikající NMI a obsazování pozic na velitelství OIR v Kuvajtu, vzniklo v říjnu 2018 tzv. Úkolové uskupení AČR Irák (dále jen „ÚÚ“).

ÚÚ zastřešovalo logisticky a administrativně všechny jednotky a prvky rezortu Ministerstva obrany působící na území Iráku a Kuvajtu s jasným cílem racionalizace a centralizace národního systému komplexní podpory všech českých jednotek nasazených ve prospěch operací OIR a NMI.

Velitel ÚÚ zároveň zastával funkci staršího národního představitele AČR v Iráku. Struktura ÚÚ zahrnuje Velitelství ÚÚ, VJVP, VJChV, zastoupení na velitelstvích v Bagdádu, na Taji a v Kuvajtu. Počet příslušníků ÚÚ dosáhl v roce 2018 počtu 29 osob.

Funkci velitele ÚÚ zastával mjr. Ing. Jakub Paul (od října. 2018).

C. Mali

1. Politicko-bezpečnostní situace

Region Sahelu se v důsledku propustných hranic a neexistence efektivní kontroly území ze strany jednotlivých států potýká s migračními vlnami, pašováním zbraní a drog, obchodem s lidmi a zejména působením teroristických skupin.

V srpnu 2018 obhájil prezidentský post Ibrahim Boubacar Keita, což lze označit jak za stabilizační, tak i za stagnační prvek. Nelze například očekávat změny v otázce všudypřítomné korupce. Parlamentní volby vypsané na září 2018 byly odloženy na jaro 2019 z důvodu stávek soudců, které prakticky znemožnily řádné registrace voličů. Při implementaci Dohody o míru a usmíření sice v roce 2018 bylo dosaženo určitého pokroku a v listopadu došlo k první velké vlně demobilizace 1 600 osob v regionech Gao, Timbuktu a Kidal, bohužel však zatím nejsou určeny kvóty pro integraci vojáků do armádních struktur.

Bezpečnostní situaci v zemi lze stále považovat za špatnou. Znepokojení působila především situace v centrální oblasti Mali, kde docházelo k rychlému šíření extrémistických skupin propagující agresivní náboženskou ideologii a operující i na území sousedních států, především Burkiny Faso. Podle zprávy OSN se v roce 2018 počet útoků ztrojnásobil. Bez ohledu na snahu malijské vlády obnovit správu nad celým územím státu neustále rostla frekvence lokálních konfliktů mezi etnickými skupinami. Ukázalo se, že je nezbytné nejen nasadit ještě více bezpečnostních sil, ale také investovat do místního rozvoje. Dne 25. října 2018 vláda rozhodla o ročním prodloužení výjimečného stavu, který byl zaveden po krvavém atentátu v hotelu Radisson Blue v Bamaku v listopadu 2015. Dekret dává ozbrojeným složkám větší pravomoci, zejména k domovním prohlídkám, k omezení pohybu a shromažďování osob a rovněž k dokončení zahájených soudních procesů, které se o vyhlášení výjimečného stavu opírají.

„Společné síly G5 Sahel“ (Mali, Mauretánie, Niger, Čad a Burkina Faso), jejichž úkolem je ochrana společných hranic států Sahelu a boj proti teroristickým skupinám a organizovanému zločinu, sice v roce 2018 pokračovaly ve výstavbě, ale nedošlo k jejich operačnímu nasazení.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO ve výcvikové misi Evropské unie

Původní mandát, který umožňoval působení ve výcvikové misi Evropské unie (EUTM) do 50 osob, byl v polovině roku 2018 navýšen novými usneseními vlády a Parlamentu České republiky až na 120 osob.

Úkolové uskupení AČR EUTM (ÚU) zabezpečovalo ochranu velitelství EUTM v Bamaku, ozbrojené doprovody velitele a štábu mise a částečně i výcvik malijské armády. V rámci výcviku jednotka spolupracovala s francouzskými, malijskými, německými a španělskými jednotkami.

Česká republika vysílala, v závislosti na situaci a konkrétním požadavku velitelství mise, v průběhu většiny roku 2018 do EUTM 42 osob. Tři praporčíci plnili úkoly na velitelství mise v Bamaku, 37 osob zabezpečovalo ochranu velitelství EUTM Mali v Bamaku a doprovody konvojů a 2 instruktoři se podíleli na výcviku malijských vojáků ve výcvikových centrech v Koulikoro a Sikasso.

K posílení ÚU na celkových 118 vojáků došlo 10. prosince 2018, kdy další dvě čety ochrany sil a podpůrné prvky dosáhly plných operačních schopností a tvořily převážnou část roty ochrany sil (velitelství roty, 2 čety a podpůrné a zabezpečovací prvky roty byly české, třetí četu vyčleňovalo Španělsko). Rota ochrany sil byla začleněna do sestavy praporu pod španělským velením. Jejím úkolem bylo podílet se na ochraně výcvikového centra

v Koulikoro, chránit mentory při výcviku malijských ozbrojených sil na jejich výcvikových základnách a zajišťovat ochranu konvojů.

Funkce velitelů vykonávali: kpt. Ing. Jaromír Evan (od září 2017 do března 2018), kpt. Ing. Lubomír Pánek (od března do září 2018), kpt. Ing. Zdeněk Sluka (od září 2018).

3. Působení sil a prostředků rezortu MO v misi OSN MINUSMA

Mandát pro působení sil a prostředků MO v misi OSN MINUSMA byl pro rok 2018 stanoven do 10 osob a v souvislosti s nově schváleným mandátem v polovině roku 2018 byl následně navýšen až na 30 osob.

Tři příslušníci mise plnili úkoly spojené s monitorováním a analýzou informací o situaci v operačním prostoru mise a dvě ženy v hodnosti kapitánů se podílely na plánování a administrativní podpoře v rámci velitelské struktury MINUSMA v Koulikuro a Timbuktu.

Funkce velitelů skupin zastávali: rtm. David Kubec (od února do června 2018), prap. Tomáš Peršák (od června do září 2018) a nrtm. Bc. Tomáš Menšík (od září 2018).

D. Sinajský poloostrov

1. Politicko-bezpečnostní situace

Sinajský poloostrov je strategicky významnou oblastí, primárně pro svoji polohu mezi Středozemním a Rudým mořem a v blízkosti Suezského průplavu. Ve východní části Sinaje se nachází smluvní demilitarizované pásmo při hranici s Izraelem; stabilita míru mezi Egyptem a Izraelem patří ke klíčovým faktorům bezpečnostní stability regionu jako celku.

Zatímco egyptsko-izraelské vztahy na společné hranici zůstávají dlouhodobě klidné, na Sinaji v posledních letech vzrostly aktivity ozbrojených extremistických hnutí, která zde útočí na stanoviště egyptské armády a policie a místy i na civilní cíle. Navzdory důrazu proklamovanému prezidentem Abdalem Fattahem Sísím se ozbrojeným složkám ani v roce 2018 nepodařilo dostat území plně pod kontrolu.

2. Působení příslušníků rezortu MO v misi MFO

ČR se podílí na mnohonárodnostní misi Multinational Force and Observers (MFO), která byla smluvně vytvořena v roce 1981 pro kontrolu závazků vyplývajících z mírové dohody mezi Izraelem a Egyptem. Mandát pro působení sil a prostředků MO na Sinajském poloostrově v roce 2018 byl stanoven do 25 osob.

ÚU AČR MFO Sinaj tvořili v roce 2018 tři důstojníci plnící úkoly vyplývající z funkčního zařazení na velitelství sil MFO a letecká jednotka (LJ) v počtu 15 osob s letounem C-295 M CASA. Letoun operuje ze základny v jižní části Sinajského poloostrova, poblíž Sharm El Sheikh.

LJ standardně zabezpečovala přepravu osob a materiálu mezi základnami MFO, Káhirou a Tel Avivem, přepravu vládních činitelů a styčných osob stran mírové smlouvy, částečně se podílela na pátráních a záchranných operacích (SAR) a leteckém MEDEVACu, verifikačních a pozorovacích letech.

V roce 2018 absolvovali příslušníci letecké jednotky více než 382 letů s celkovým náletem 545,55 letových hodin. Letounem C-295 CASA přepravili 9 169 osob a 214,41 tun materiálu.

Funkci velitelů úkolového uskupení zastávali: pplk. Ing. Zdeněk Dvorský (od srpna 2017 do srpna 2018), pplk. Ing. Petr Lami (od září 2018).

Funkce velitelů leteckých jednotek plnili: mjr. Ing. Jiří Ulvr (od listopadu 2017 do května 2018), pplk. Ing. Milan Laniak (od května do listopadu 2018), mjr. Ing. Michal Javůrek (od listopadu 2018).

E. Golanské výšiny

1. Politicko-bezpečnostní situace

Území Golanských výšin¹ je i nadále jedním z mnoha sporných oblastí Blízkého východu. Díky své strategické poloze a bohatým zdrojům vody je dlouhodobě předmětem sporu mezi Izraelem a Sýrií. Pro Izrael je jeho kontrola navíc klíčová i k zajištění bezpečnosti svých severních oblastí. Sýrie je od 70. let 20. století hodlá zejména ze strategických důvodů získat zpět pod svoji kontrolu. Mise UNDOF na Golanských výšinách působí od roku 1973 a monitoruje dodržování příměří v demilitarizované zóně mezi Izraelem a Sýrií.

S vývojem syrské občanské války došlo v roce 2018 k pacifikaci opozičních sil na jihu Sýrie a v jejím důsledku k uklidnění situace v oblasti Golanských výšin včetně oblasti odpovědnosti mise UNDOF. Jeho potvrzením je i celkem bezproblémové fungování znovuotevřené hlavní základny mise v Camp Faouar, kde působí i část českých vojáků.

S rozšířením vojenské kontroly syrské vlády na jihozápadě země však posílili své pozice v oblasti její zahraniční spojenci intervenující v Sýrii – iránské a libanonské milice, jejichž přítomnost poblíž své hranice považuje Izrael za vážné bezpečnostní riziko. Izrael proti jejich pozicím opakovaně podniká letecké údery, což hrozí napětí mezi Izraelem a syrskou vládou, potažmo Íránem, dále eskalovat.

2. Působení příslušníků rezortu MO v misi OSN UNDOF

Mandát pro působení sil a prostředků MO v misi OSN UNDOF byl pro rok 2018 stanoven do 5 osob.

Do mise OSN UNDOF na Golanských výšinách byla ČR zapojena v roce 2018 4 důstojníky (analytik, plánovač, specialista informačních technologií a důstojnice operačního oddělení), kteří působili ve velitelské struktuře mise na základnách Faouar (Sýrie) a Ziouani (Izrael).

Velitelem skupiny byli: mjr. Ing. Jiří Jindra (od července 2017 do července 2018), pplk. Ing. Pavel Rys (od srpna 2018).

¹ Území je okupované od roku 1967 Izraelem, jak je deklarováno v rezoluci RB OSN 242/1967 a 498/1981.

F. Bosna a Hercegovina

1. Politicko-bezpečnostní situace

Bosenská politická scéna čelí dlouhodobému problému rozdělení země podle etnického klíče. Zástupci jednotlivých etnických skupin mají k BaH jako státu velmi diferencovaný přístup. Bosňáci v zásadě podporují jednotu státu se silnou rolí centrální vlády, zatímco bosenští Chorvaté a bosenští Srbové požadují větší míru autonomie v rámci svého území. Bezpečnostní situace v zemi je celkově stabilní, občanské nepokoje z února 2014 však dokazují, že složitá politická a socioekonomická situace má potenciál bezpečnost kdykoliv destabilizovat.

Bosna a Hercegovina aspiruje na členství v NATO a aktivně se zapojuje do mise RESOLUTE SUPPORT v Afghánistánu. V roce 2010 byl zemi udělen Akční plán členství, jeho implementace však byla zahájena až v prosinci 2018 z rozhodnutí ministrů zahraničních věcí NATO. Překážkou stále zůstává nedořešená otázka registrace vojenského nemovitého majetku na centrální vládu, resp. Ministerstvo obrany. Samotné členství v NATO zároveň zůstávalo vnitropoliticky velmi kontroverzní - bosensko-srbská Republika Srbská (RS) v rozporu s pozicí centrální vlády a svými pravomocemi deklarovala pozici vojenské neutrality.

Nejaktivnější separatistické snahy vykazovala v roce 2018 RS, jejíž představitelé otevřeně operovali s možností odtržení od BaH. Tento krok však nemá mezinárodní podporu a jednalo by se o porušení Daytonské dohody z roku 1995. Parlamentní volby v říjnu 2018 skončily dle očekávání posílením pozice tehdejšího prezidenta RS Milorada Dodika, který se nově stal jedním ze tří zástupců předsednictva BaH.

Určitou bezpečnostní hrozbu pro BaH představoval fenomén tzv. zahraničních bojovníků vracejících se z konfliktů na Blízkém a Středním východě.

2. Působení příslušníků rezortu MO v operaci EU ALTHEA

Mandát pro působení sil a prostředků MO v Bosně a Hercegovině v operaci EU ALTHEA byl pro rok 2018 stanoven do 2 osob a byl naplněn.

Příslušníci rezortu MO se v roce 2018 podíleli na plnění stanovených úkolů v rámci neexekutivní části operace, a to na velitelství operace na základně Butmir v Sarajevu. Přispívali do celkového rámce výcviku a poradenství k rozvoji schopností Ozbrojených sil Bosny a Hercegoviny v oblasti skladování zbraní, munice, výcviku a ochrany proti zbraním hromadného ničení. Neexekutivní část operace byla ukončena v závěru roku 2018.

Funkce velitelů skupin vykonávali: pplk. Ing. Jiří Kubík (od listopadu 2017 do prosince 2018), mjr. Mgr. Věra Liszoková (od prosince 2018).

G. Kosovo

1. Politicko-bezpečnostní situace

Kosovskou politickou scénu charakterizovalo i v roce 2018 dlouhodobé napětí mezi politickou reprezentací většinových kosovských Albánců a srbskou menšinou. Bezpečnostní situaci lze hodnotit jako stabilní, ale s řadou přetrvávajících rizik. V tomto ohledu patří

k nejcitlivějším oblast severu Kosova, a to nejen kvůli mezietským vztahům, ale také z důvodu ovládnutí veřejného života organizovaným zločinem.

Členství v EU a v NATO považuje Kosovo za svůj strategický cíl, který se těší vysoké podpoře veřejnosti. Jedním z klíčových předpokladů k naplnění kosovských evropských a euroatlantických integračních ambicí je pokračování dialogu s Bělehradem pod patronací EU, který by měl vyvrcholit uzavřením komplexní a právně závazné smlouvy o normalizaci vztahů.

Pokroku však i během roku 2018 bránily dlouhodobě vyostřené politické vztahy související primárně s otázkou samosprávného a politického uspořádání v oblastech na severu Kosova, které většinou obývají etničtí Srbové. Obě strany měly přitom odlišné představy o reálné implementaci dohody o vzniku Asociace srbských obcí v Kosovu z roku 2015. Zatímco srbská strana a kosovští Srbové dlouhodobě usilují o to, aby se asociace stala politickým tělesem s rozhodovacími pravomocemi v určitých oblastech, kosovští představitelé chtějí asociaci s co nejslabším mandátem.

V roce 2018 učinila kosovská vláda významné kroky směrem ke kontroverzní transformaci svých bezpečnostních sil na regulární armádu. S tímto záměrem schválil kosovský parlament dne 14. prosince 2018 příslušné zákony, které vytvářejí právní rámec pro zahájení transformace Kosovských bezpečnostních sil. Z pohledu NATO se však jedná o jednostranný, nekonstruktivní krok, který je všeobecně vnímán jako obejití zástupců srbské menšiny, jejichž hlasy by byly potřeba k získání dvoutřetinové většiny k přijetí ústavního zákona, který je nutný pro změnu poslání a mandátu Kosovských bezpečnostních sil. Na základě tohoto kroku rozhodla Severoatlantická rada o přezkoumání aliančního angažmá s Kosovskými bezpečnostními silami. Aliance zdůraznila roli mise KFOR, která je primárně zodpovědná za zajištění bezpečnosti Kosova dle rezoluce RB OSN č. 1244/1999.

Spolupráci s NATO i v roce 2018 limitovala skutečnost, že čtyři státy Aliance nadále neuznávaly nezávislost Kosova². Praktická spolupráce s Aliancí probíhala prostřednictvím Poradního a styčného týmu NATO, jehož náplní byla podpora rozvoje kosovských bezpečnostních sil v tehdejší podobě.

Bezpečnostní složky Kosova se i v roce 2018 intenzivně zabývaly hrozbou, kterou představovali domácí islamističtí radikálové a navrátilci ze Sýrie a Iráku, tzv. zahraniční bojovníci.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v operaci JOINT ENTERPRISE

Mandát pro působení sil a prostředků MO v Kosovu v operaci JOINT ENTERPRISE pro rok 2018 byl stanoven do 10 osob. Reálně v operaci působilo 9 vojáků, kteří plnili úkoly plynoucí z jejich zařazení na pozicích v rámci velitelství KFOR v Prištině.

Funkce velitelů skupin zastávali: pplk. Ing. Pavel Spurný (od srpna 2017 do ledna 2018), mjr. Ing. Vlasta Hájková (od ledna do srpna 2018), pplk. Ing. Luděk Krč (od srpna 2018).

² Španělsko, Slovensko, Rumunsko a Řecko.

H. Posílená předsunutá přítomnost v Litvě a Lotyšsku

1. Politicko-bezpečnostní situace

V roce 2018 bylo členství v mezinárodních organizacích pro Lotyšsko primárním nástrojem posilování vlastní nezávislosti, bezpečnosti, udržitelného rozvoje a prostředkem prosazování svých zahraničně politických zájmů. Hlavním zahraničně-politickým cílem Litvy bylo v tomto období funkční a vzájemně přínosné členství v euroatlantických strukturách.

Bezpečnostní situace v bezprostředním sousedství Litvy a Lotyšska měnila v roce 2018 pohled těchto států na jejich bezpečnostně-politické priority, což se odrazilo v další úpravě koncepcí jejich obranných politik. Alianční přítomnost v podobě Posílené předsunuté přítomnosti (enhanced Forward Presence/eFP) obě země uvítaly a považovaly za jasný signál a potvrzení spojeneckých závazků. Litva i Lotyšsko poskytovaly příslušným aliančním kontingentům podporu (Host Nation Support) na svých územích a jejich ozbrojené síly se účastnily společných vojenských cvičení.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v eFP

Platný mandát umožňoval působení sil a prostředků rezortu MO v rámci eFP na území Polska, Estonska, Litvy a Lotyšska do 290 osob. Ve sledovaném období byly české jednotky zařazeny do dvou bojových uskupení (Battle Group/BG), a to do BG vedeného Německem na území Litvy a do BG vedeného Kanadou v Lotyšsku.

Litva

Rotní úkolové uskupení eFP (dále jen RÚU) na území Litvy v síle mechanizované roty zahájilo plnění operačního úkolu dne 31. července 2018 v počtu 231 osob. Hlavní bojovou techniku představovala kolová bojová vozidla pěchoty Pandur. Velitelem RÚU byl pplk. Ing. Jiří Líbal.

K hlavním činnostem patřilo plánování, řízení a vedení boje, zpracování bojové dokumentace, zabezpečení výcviku a přípravy jednotky se zaměřením na bojové použití mechanizované roty v obraně, za útoku, za přesunu, v zastavěných a zalesněných oblastech a při dalších taktických činnostech. RÚU se účastnilo řady menších i několika rozsáhlejších mezinárodních cvičení. Za zmínku stojí např. cvičení NAMEJS 2018, které se konalo na území Lotyšska za účasti 10 000 spojeneckých vojáků. Během cvičení byly jednotky prověřeny v přesunech na velké vzdálenosti, v útočné bojové činnosti roty v zastavěné oblasti. Vedle zmíněného cvičení se konala další dvě rozsáhlá spojenecká cvičení, a to BOWOLF a IRON WOLF zaměřená na procvičení útoku a obrany BG, ale i na činnost podpůrných jednotek (průzkum, palebná podpora, protivzdušná obrana apod.).

Lotyšsko

Úkolové uskupení eFP (dále jen ÚU) na území Lotyšska v síle minometné čety zahájilo činnost dne 15. července 2018. Sestávalo z 55 osob a hlavní výzbroj tvořily minometry ráže 120 mm. Jednotka byla součástí BG vedeného Kanadou. Velitelem byl kpt. Mgr. Michal Bogdan.

ÚU se účastnilo řady výcvikových aktivit a větších vojenských cvičení jako například TOMAHAWK SMASH (součást celonárodního cvičení lotyšských ozbrojených sil NAMEJS

2018), TOMAHAWK SOARING (aeromobilní operace všech manévrových a podpůrných jednotek BG) nebo TOMAHAWK KNOCKING (závěrečné cvičení všech BG eFP).

Kromě prioritního úkolu, kterým bylo posílení bezpečnosti spojenců na východním křídle Aliance, bylo uvedené nasazení pro obě jednotky, respektive všechny jejich vojáky významné i díky intenzivnímu výcviku k vedení boje v rámci konfliktu vysoké intenzity. Dlouhodobé působení v mezinárodním prostředí přispělo mj. ke zvýšení odborné i jazykové úrovně velitelů i vojáků.

I. Středomoří

1. Politicko-bezpečnostní situace

Největším současným problémem v oblasti centrálního Středomoří je pokračující nestabilita v subsaharské Africe a v pásmu zemí Sahelu generující migrační vlny a současně pokračující neutěšená bezpečnostní a politická situace v Libyi.

Libye se v roce 2018 přes zprostředkovatelské úsilí OSN a vysoké nasazení Francie a Itálie nedokázala vymanit z kolotoče mocenských sporů mezi konkurenčními de facto vládami a zajistit bezpečnost na svém území. Snahy o organizaci parlamentních a prezidentských voleb byly zmařeny primárně opakujícími se střety ozbrojených milic v Tripolisu a v dalších částech země. Za úspěch lze označit výcvik a působení příslušníků libyjské pobřežní stráže, díky jejichž aktivnímu působení došlo až k 80% redukci počtu migrantů opouštějících Afriku z libyjského pobřeží.

2. Působení příslušníků rezortu MO v operaci EU NAVFOR MED SOPHIA

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v operaci EU NAVFOR MED SOPHIA v roce 2018 byl stanoven do 5 osob a naplněn.

V operaci EU NAVFOR MED SOPHIA na území Itálie a ve Středozemním moři plnili tři důstojníci úkoly vyplývající z funkčního zařazení na Operačním velitelství (OHQ) v Římě a 2 vojáci působili na vlajkové lodi operace.

Funkce velitelů skupin vykonávali: mjr. MUDr. Vladimír Mach (od července 2017 do února 2018), mjr. Ing. Ivo Čepera (od února do srpna 2018), mjr. Ing. Monika Šatková (od srpna 2018).

J. SOMÁLSKO / oblast Afrického rohu

1. Politicko-bezpečnostní situace

V závěru roku 2018 se Somálsko nacházelo v relativně lepší společensko-politické a bezpečnostní situaci než v roce předchozím. I přes snahu federální vlády vyvolávající mírný optimismus stále chybí hmatatelný pokrok a přetrvávají zásadní problémy: politické spory mezi federální vládou a vládami regionálních států, kontroverzní volby v South West State a těžkosti v přejímání zodpovědnosti za vlastní bezpečnost. Rok 2018 byl rovněž ve znamení usmířování s Etiopií a Eritreou a navazujících plánů ekonomického rozvoje ve spolupráci všech tří zemí za masivní finanční pomoci zejména ze zemí Zálivu.

Útoky al-Šabábu bohužel neubíraly v roce 2018 na intenzitě. I přes dílčí zlepšení somálská federální armáda stále není připravena převzít zodpovědnost za bezpečnost v zemi. Federální vláda se bude muset zaměřit na reformu bezpečnostního sektoru a zahájit přípravy na všeobecné volby v roce 2020. Rozmíšky zneprátelených klanů se dlouhodobě zrcadlí v rozhádaném a nepřilíš funkčním parlamentu, který v roce 2018 cílil spíše na politické vydírání vlády než na substantivní legislativní otázky.

2. Působení příslušníků rezortu MO v operaci EU NAVFOR ATALANTA

ČR se rovněž podílí na úsilí EU o stabilizaci regionu vysláním 3 vojáků na velitelství námořní operace EU NAVFOR ATALANTA. Cílem operace je ochrana plavidel, která jsou součástí Světového potravinového programu (WFP), který zabezpečuje dodávky potravin a pomoc uprchlíkům v Somálsku. Operace má rovněž mandát k potírání aktů pirátství a ozbrojeného přepadávání podél somálského pobřeží. V souvislosti s odchodem Velké Británie z Evropské unie se velitelství přesouvá do Španělska (Rota), Maritime Security Centre Horn of Africa pak bude nově působit ve Francii (Brest).

Mandát pro působení sil a prostředků MO pro rok 2018 byl pro operaci EU NAVFOR ATALANTA stanoven do 3 osob a byl naplněn. Příslušníci rezortu MO působili v Operačním velitelství v Northwoodu ve Velké Británii na pozicích v informační, finanční a administrativní oblasti.

Funkce velitelů skupin vykonávali: mjr. Ing. Martin Šebesta (od srpna 2017 do února 2018), mjr. Ing. Tomáš Trojáček (od února do července 2018), mjr. Ing. Petr Moravec (od července 2018).

K. Působení v zahraničních operacích v rámci velitelských struktur NATO, EU a OSN

Mandát pro působení sil a prostředků MO v zahraničních operacích vysílaných z velitelských struktur NATO, EU a OSN v roce 2018 byl stanoven do 15 osob. V rámci této kategorie nebyl v průběhu roku 2018 vyslán do zahraniční operace žádný příslušník rezortu MO.

V polovině ledna 2018 ukončil kpt. Ing. Dan Matějka půlroční nasazení v misi RESOLUTE SUPPORT v Afghánistánu. Jmenovaný plnil úkoly na velitelství mise v oblasti komunikačních a informačních systémů.

L. Působení nasaditelného spojovacího modulu

Nasaditelný spojovací modul (Deployable Commutation Module/DCM) nebyl pro potřeby zahraničních operací v roce 2018 aktivován.

M. Vyčlenění sil a prostředků do sil rychlé reakce NATO (NRF)

Pro případné nasazení do operací Sil rychlé reakce NATO (NATO Response Force, NRF) bylo v roce 2018 vyčleněno celkem 191 osob. Jednalo se o jednotku protivzdušné obrany zařazenou do bojového uskupení vedeného Německem. K nasazení sil a prostředků rezortu MO vyčleněných do NRF v roce 2018 nedošlo.

N. Vyčlenění sil a prostředků do Bojového uskupení Evropské unie

V roce 2018 nebyly do bojových uskupení EU (European Union Battlegroup, EU BG) vyčleněny ani nasazeny žádné síly a prostředky rezortu Ministerstva obrany.

O. Působení vojenských pozorovatelů AČR

Vojenští pozorovatelé AČR působili v roce 2018 v počtu 9 osob v mírových misích OSN uvedených v tabulce:

Organizace	Název mise	Země působení	Počet osob
OSN	MINUSCA	Středoafriická republika	3
	MONUSCO	Demokratická republika Kongo	2
	UNMIK	Kosovo	2
	MINUSMA	Mali	2

P. Zranění a ztráty na životech

V průběhu roku 2018 došlo během působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích k úmrtí čtyř příslušníků AČR v misi RESOLUTE SUPPORT v Afghánistánu. Vážná zranění utrpěli další dva příslušníci AČR.

Q. Čerpání peněžních prostředků v zahraničních operacích v roce 2018

Vyhodnocení čerpání peněžních prostředků vychází z upraveného rozpočtu kapitoly MO, který odráží skutečný stav čerpání peněžních prostředků k 31. prosinci 2018. V roce 2018 bylo v rámci nasazení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích vyčerpáno celkem **1 294 765 tis. Kč**, a to včetně výdajů spojených s přípravou osob, techniky a materiálu. Financování působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích v hodnoceném období bylo zabezpečeno z rozpočtové kapitoly MO a tvořilo **2,16 %** celkových výdajů státního rozpočtu kapitoly MO.

Na základě „Dohody mezi ČR a MFO o podmínkách účasti ČR v zahraniční operaci MFO“ je významná část výdajů spojených s působením našich vojáků a především letounu C-295 M CASA na Sinajském poloostrově kompenzována. Mise MFO za rok 2018 kompenzovala České republice 37,54 mil. Kč, což je cca 174 % vynaložených peněžních prostředků³. Prostředky kompenzace pokrývají náklady na servis a opravy nasazených letounů CASA a neplánované výdaje. Přestože v roce 2018 neprošly letouny působící na Sinaji servisem, je automatickou součástí náhrad poskytovaných MFO. Z toho důvodu byly kompenzace tak vysoké.

Vyhodnocení výdajů rezortu MO v jednotlivých operacích za období od 1. ledna do 31. prosince 2018 je uvedeno v tabulce (v tis. Kč).

³ Rezort MO v roce 2018 vynaložil na misi MFO cca 21,55 mil. Kč.

Název operace	Země působení	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Čerpání
RESOLUTE SUPPORT	Afghánistán	1 472 379	870 197	898 446
Ochrana ZÚ Kábul	Afghánistán	28 352	31 343	31 326
INHERENT RESOLVE	Irák	21 582	105 048	102 773
EUTM	Mali	45 023	104 294	104 028
MINUSMA	Mali	0	7 006	6 994
MFO	Sinajský poloostrov	2 629	21 800	21 549
UNDOF	Golanské výšiny	0	1 340	1 340
EUFOR ALTHEA	Bosna a Hercegovina	1 210	2 724	2 012
JOINT ENTERPRISE	Kosovo	2 925	7 587	7 189
POSÍLENÁ PŘEDSUNUTÁ PŘÍTOMNOST	Litva, Lotyšsko	0	94 530	94 167
EU NAVFOR MED SOPHIA	Itálie	2 061	6 035	6 035
EU NAVFOR ATALANTA	Velká Británie	1 947	4 107	4 107
Pozorovatelské mise OSN	Mali, DR Kongo, Kosovo a Středoafriická republika	0	12 440	12 470
Příprava sil a prostředků pro nasazení v zahraničí	Na území ČR, Estonska a Iráku ⁴	166 290	2 961	2 329
CELKEM		1 744 398	1 271 412	1 294 765
Projekty okamžitého dopadu (QIP)		4 000	4 000	65

Závěr

Působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích vychází z Bezpečnostní strategie a politicko-bezpečnostních zájmů ČR a je praktickým naplňováním závazků vyplývajících z členství ČR v mezinárodních organizacích a zároveň příspěvkem k zajištění mezinárodní bezpečnosti.

Ve 2. polovině roku 2018 došlo k více než dvojnásobnému navýšení počtu osob v zahraničních operacích. Stalo se tak díky zapojení do tzv. Posílené předsunuté přítomnosti v Litvě a Lotyšsku a navýšení sil v již probíhajících misích v Afghánistánu, Mali a Iráku.

⁴ Jedná se o výdaje v rámci výstavby, výcviku jednotek a národních aktivit pro působení v zahraničních operacích, včetně sil a prostředků vyčleněných do pohotovostních systémů NATO, EU a OSN. Údaje dále zahrnují náklady na rekonoskaci terénu a situace v souvislosti s připravovaným nasazením do zahraničních operací.

Nasazení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích v hodnoceném období bylo v plném rozsahu hrazeno ze schváleného rozpočtu kapitoly MO bez dodatečných požadavků na jeho navyšování.

Informace o stavu zapojení České republiky do misí OSN v roce 2018 a o příležitostech a možnostech pro působení České republiky v těchto misích

Úvod

Materiál je zpracován jako příloha „Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2018“, a to na základě usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 9. června 2015 č. 30 k Působení České republiky v mírových misích či zvláštních politických misích OSN.

Zapojení ČR do misí OSN v roce 2018⁵

Nasazení sil a prostředků v misích OSN zohledňuje zahraničněpolitické priority ČR a reflektuje její strategický bezpečnostní zájem podílet se na zajištění mezinárodní bezpečnosti a stability. ČR podporuje zahraniční mise OSN, včetně probíhajícího reformního procesu k zefektivnění celého systému mírových operací OSN.

V roce 2018 se opět podařilo, byť jen nevýrazně, navýšit příspěvek ČR do mírových misí OSN. Rezort MO ČR usiloval zejména o navýšení počtu osob především v misích, ve kterých již působí.

V misi UNDOF na Golanských výšinách, obdobně jako v roce 2017, působila skupina důstojníků, a to na pozicích analytika, plánovače a specialisty informačních technologií. Skupinu v srpnu 2018 posílila příslušnice AČR na pozici důstojnice operačního oddělení mise. Rezort MO ČR je připraven své zastoupení v misi dále rozšířit, pokud jej k tomu OSN vyzve a pokud MO bude disponovat adekvátními kapacitami.

Druhou misí, ve které se rezort MO ČR angažuje, je mise MINUSMA v Mali. Od roku 2015 v ní působí jeden důstojník na velitelství mise v Bamaku. V lednu roku 2018 se podařilo navýšit naše zastoupení na základě bilaterální dohody se SRN začleněním dvou analytiků do německého kontingentu na východě Mali. V lednu 2018 jsme v této misi nově obsadili dvě pozice vojenských pozorovatelů. Na základě požadavku OSN byly v září 2018 vyslány do MINUSMA dvě důstojnice v hodnostech kapitánů, které doplnily neobsazené funkce na velitelstvích mise v Bamaku a Timbaktu. Rezort MO ČR bude v roce 2019 nadále usilovat o naplnění mandátu i hledáním možností pro zapojení menší vojenské jednotky do vhodného kontingentu evropské země, která v misi již působí.

Rezort MO ČR dlouhodobě přispívá k činnosti OSN rovněž vysíláním vojenských pozorovatelů. V roce 2018 rezort MO vyslal nad rámec nového výše uvedeného zapojení dvou pozorovatelů do mise MINUSMA v Mali rovněž tři pozorovatele do mise MINUSCA ve Středoafrické republice, dva pozorovatele do mise MONUSCO v Demokratické republice Kongo a dva pozorovatele do mise UNMIK v Kosovu. Rezort MO plánuje tyto pozice udržet i v budoucích letech.

⁵ Ucelené informace k misím MINUSMA a UNDOF jsou uvedeny v bodech C a E předkládaného materiálu.

Příležitosti a možnosti pro působení České republiky v misích OSN

V průběhu roku 2018 byl rezort MO ze strany OSN celkem třikrát osloven s nabídkou účasti ve výběrovém řízení na vysoké funkce v misích. V lednu 2018 se jednalo o generálskou pozici zástupce velitele v misi UNDOF. Rezort MO k obsazení této pozice českým generálem přistoupil s velkým nasazením a s vědomím toho, že v případě úspěchu by se jednalo o vhodnou příležitost pro praktickou realizaci ambicí rezortu vůči OSN, stejně tak jako výrazné posílení a zviditelnění role ČR v peacekeepingu OSN. Kandidát AČR ve výběrovém řízení i přes diplomatickou podporu nakonec neuspěl. V téže misi byla MO ČR v závěru roku nabídnuta možnost zúčastnit se výběrového řízení na nejvyšší pozici vojenské policie ve struktuře mise (Force Provost Marshal). Z personálních důvodů se však nepodařilo vhodného kandidáta do výběrového řízení nominovat.

V roce 2018 byl rezort MO ČR rovněž osloven s nabídkou pozice velitele vojenských pozorovatelů a vojenského úseku mise UNMIK v Kosovu. Kandidát AČR ve výběrovém řízení rovněž neuspěl.

Rezort MO dále aktivně zkoumal možnosti zvýšení svého zapojení do misí OSN v rámci specializované vojenské jednotky a vyjednával s evropskými partnery již působícími v misích. Primární pozornost rezortu byla směřována zejména na hledání možností zapojení do mise MINUSMA v Mali. Ze zdrojových důvodů však nebyl rezort MO ČR schopen aktivně přistoupit k nabídkám SRN na společné působení v misi MINUSMA. Jednalo se o jednotku požární ochrany letiště a posléze ještě o tým meteorologických specialistů.

V 1. polovině roku 2018 byl rezort MO ČR požádán MO Irska o zapojení do mise UNIFIL v Libanonu, ve které irský kontingent dlouhodobě působí. Navrhované zapojení se týkalo mechanizované roty s vlastní vojenskou technikou a udržitelností v misi minimálně po dobu 2 let. V důsledku nedostatku disponibilní vojenské techniky, personálu a s ohledem na další již přijaté operační závazky nebylo možné nabídku přijmout.

Model společných evropských příspěvků do misí OSN je vhodnou platformou pro realizaci příspěvků ČR mj. z důvodů možnosti uplatnění početně menších příspěvků, zajištění logistiky ze strany vedoucí země a plánovatelnosti zahájení a ukončení operace.

V průběhu celého roku 2018 se rezort MO soustředil zejména na navyšování přítomnosti v misích OSN kvalifikovanými jednotlivci, a to zejména s ohledem na stále aktivněji prosazovanou genderovou politiku OSN. Dle této politiky má do roku 2020 působit v mírových operacích OSN minimálně 15% žen na pozicích štábních důstojnic a vojenských pozorovatelek. V praxi je tato politika naplňována poptávkou OSN pouze po ženských kandidátkách na určité pravidelně rotované pozice. Už na konci roku 2018 ženy tvořily celkem 37% národního příspěvku v misích OSN, čímž se ČR umístila ve statistikách OSN na 4. místě mezi zeměmi, které poskytují OSN vojenské příspěvky.

Za účelem zvýšení schopnosti a možností rezortu MO ČR se zapojovat do misí OSN kvalifikovanými jednotlivci i vojenskou jednotkou byla v roce 2018 podporována účast odborníků z řad rezortu na kurzech pořádaných OSN. Několik příslušníků Vojenské policie se účastnilo specializovaného kurzu v rámci své působnosti, obsazen byl rovněž kurz logistiky a plánování misí OSN.

Aktuální nabídky příspěvků ČR do misí OSN

Rezort MO ČR dlouhodobě hledá možnosti zapojení do misí OSN vojenskou jednotkou, přičemž vždy zohledňuje své kapacity a aktuální nabídky OSN. Cílem je zapojení do misí a regionů, ve kterých již působíme.

V oblasti zapojování do misí OSN vojenskou jednotkou je i pro rok 2019 prioritní oblastí zapojení v regionu Sahel, respektive v Mali, a to v rámci mise MINUSMA. Cílem pro rok 2019 je nadále aktivně obsazovat nabízené pozice ve velitelské struktuře mise a usilovat o začlenění menší vojenské jednotky ve spolupráci s vhodným evropským partnerem. O zapojení homogenní vojenskou jednotkou do jiných misí OSN na africkém kontinentě rezort MO ČR prozatím neuvažuje.

Další významnou oblastí pro působení v misích OSN zůstává Blízký východ, konkrétně zapojení do mise UNDOF na Golanských výšinách. Rezort MO ČR bude usilovat o průběžné obsazování nabízených pozic ve velitelské struktuře mise s tím, že se nevylučuje ani případné vyslání vojenské jednotky.

Další rezortní strategií pro rok 2019 je být vůči OSN aktivnější i v oblasti reprezentace ČR v rámci organizace jako takové a aktivně přistupovat k účasti ve výběrových řízeních na doplňování vojenských expertů do ústředí OSN. V roce 2018 se nepodařilo žádnému kandidátu uspět ve výběrových řízeních. Cílem pro rok 2019 je tedy adekvátně podporovat uchazeče z řad MO ČR, neboť expert působící v ústředí OSN by byl značným přínosem pro získání zkušeností mj. v oblasti vysílání vojenské jednotky do mise a porozumění systému řízení mírových operací. Za tímto účelem rezort MO ČR hodlá v roce 2019 rovněž posílit své zastoupení na Stálé misi ČR při OSN o jednoho důstojníka Armády ČR.

Co se týče vojenských pozorovatelů v misích OSN, rezort MO bude nadále usilovat o postupné navýšení jejich počtů, a to až na 13 osob v následujících 2 letech. V tomto směru je tak nezbytné cíleně podporovat přípravu a zájem vojáků tak, aby byl rezort MO ČR schopen zachovat rotaci svých pozic určených výhradně pro vojenské pozorovatelky a štábní důstojnice. Rezort MO bude podporovat nominaci žen na obsazení nových pozicí v misích, a to jak v důstojnických, tak i poddůstojnických hodnostech.

Závěr

V roce 2018 rezort MO postupně navyšoval účast ve vzdělávacích aktivitách OSN. Podařilo se obsadit několik nových pozicí v misích OSN, a to ženskými kandidátkami, což reflektuje trvalý požadavek OSN z posledních let. V zájmu udržení a případného rozšíření pozicí je nezbytné věnovat zvýšenou pozornost výběru a přípravě nových kandidátů, a to především z řad žen.

Přestože rezort MO ČR proaktivně přistupoval ke každé nabídce ze strany OSN k účasti ve výběrovém řízení či k přímé nominaci personálu, nepodařilo se navýšit plánovaný počet vojenských pozorovatelů OSN na 13 osob a štábních důstojníků na 10 osob. Rezort MO ČR bude v roce 2019 nadále aktivně hledat možnosti pro navýšení počtu jednotlivců v misích OSN.

Zkušenost z roku 2018 jednoznačně potvrzuje, že rezort MO ČR se potýká s kapacitními omezeními, které mu nedovolují aktivně a pružně reagovat na ad hoc nabídky ze strany OSN či na bilaterálním základě na zapojení vojenskou jednotkou do misí OSN. Z dlouhodobého hlediska tak rezort MO ČR musí přistoupit k adekvátní výstavbě schopností a vytvoření kvalifikovaného personálu. Při zhodnocení současných možností rezortu bude i nadále usilováno o zapojení do misí OSN ve spolupráci s vhodnou evropskou zemí menší vojenskou jednotkou v misích a regionech, kde již působí síly a prostředky rezortu MO ČR, a to zejména v Mali s ohledem na další plány a ambice v této zemi.

Vláda vzala Informaci o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2018 na vědomí svým usnesením ze dne 20. května 2019 č. 355.

V Praze dne 20. května 2019

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.